

EVALUERING AF ENERGINET.DKS RESERVATION I SK4

RESUMÉ

1. I denne sag skal Energitilsynet tage stilling til en evaluering af Energinet.dks 5-årige reservation (1. januar 2015 – 31. december 2019) på 100 MW i spotmarkedet i jævnstrøms transmissionforbindelsen SK4 mellem Vestdanmark (DK1) og Norge (NO). Reservationen bruges til overførsel af automatiske sekundære reserver (FRR-A = Frequency Restoration Reserve – Automatic). FRR-A er en automatisk 15-minutters effektregulering med tre funktioner: Frigøre primærreserven; udligne ubalancer, der er for små for regulerkraftaktivering og genoprette den aftalte balance på udlandsforbindelsen mod Tyskland.

2. Energitilsynet godkendte reservationen i 2010 bl.a. med et vilkår om, at Energinet.dk skulle evaluere reservationen 1 år efter SK4 var taget i brug, med henblik på, at Energitilsynet kunne tage stilling til eventuelle konsekvenser for Reservationen. Reservationen var således tidsbegrænset. SK4 trådte drift i den 29. december 2014. Energinet.dk fremsendte den 2. februar 2016 evalueringen til Energitilsynet.

3. Det fremgår af Energitilsynets afgørelse i 2010, at evalueringen skulle belyse den realiserede samfundsøkonomiske værdi af reservationen og dokumentere reservationens omfang og anvendelse. Tilsynet krævede også, at evalueringen skulle i offentlig høring og at høringssvarene skulle stilles til rådighed for Energitilsynet med henblik på Tilsynets vurdering af evalueringen.

4. SET vurderer, at Energinet.dks evaluering af reservationen er gennemført i overensstemmelse med Energitilsynets krav med en meget transparent proces og inddragelse af markedsaktører og interessenter.

5. På baggrund af evalueringen tages der stilling til følgende spørgsmål:

- Reservationens forenelighed med elforsyningslovens krav om objektivitet, rimelighed, ikke-diskrimination og gennemsigtighed,
- reservationens omfang og anvendelse,
- reservationens nødvendighed i forhold til forsyningssikkerhed, effektivitet eller drift af transmissionsnettet,
- den samfundsøkonomiske værdi af reservationen og afvejningen heraf i forhold til den konkurrencemæssige situation og markedets øvrige aktører.

SEKRETARIATET FOR
ENERGITILSYNET

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

Tlf. 4171 5400

post@energitilsynet.dk
www.energitilsynet.dk

6. I relation til reservationens forenelighed med elforsyningslovens krav vurderer SET, at reservationen er objektivt fastsat i forhold til Energinet.dks behov for FRR-A. SET vurderer også, at reservationen som sådan er rimelig, da reservationen og omfanget af denne er fastsat i forhold til Energinet.dks behov for FRR-A, og da reservationen kun reducerer kapaciteten i overførselsforbindelsen marginalt (knap 6 pct. af den samlede kapacitet på 1.700 MW). Herudover var reservationen en væsentlig forudsætning for udvidelsen af kapaciteten på overførselsforbindelsen fra 1.000 MW til 1.700 MW. SET vurderer endelig, at reservationen er transparent og påvirker de danske markedsaktører på en ensartet måde

7. I relation til reservationens anvendelse vurderer SET, at en udnyttelsesgrad på 21 pct. i gennemsnit, og over 90 pct. i et begrænset omfang (knap 5 pct.) af tiden er i overensstemmelse med godkendelsen i 2010. Energinet.dk oplyser i evalueringen, at reservationen udelukkende har været anvendt til udveksling af FRR-A i overensstemmelse med godkendelsen.

8. I relation til reservationens nødvendighed vurderer SET imidlertid, at reservationen ikke er nødvendig af hensyn til forsynings sikkerheden, effektiviteten eller driften af Energinet.dks net.

9. Den samfundsmæssige værdi i Danmark af reservationen i evalueringen (4 – 11 mio. kr. ekskl. FCR) udgør kun mellem 1/3 og halvdelen af den forventede værdi, da reservationen blev godkendt. SET vurderer samtidig, at der er usikkerhed omkring opgørelsen – specielt i relation til estimering af hvilke priser for dansk leveret FRR-A, der ville have været gældende i 2015. Denne usikkerhed må tages i betragtning ved den samlede afvejning.

10. SET skal bemærke, at der med Energitilsynets afgørelse (2012) og klagenævnets stadfæstelse (2013) af ophævelse af reservationen i den elektriske storebæltforbindelse er anlagt en ganske restriktiv praksis i forhold til reservationer mellem to prisområder.

11. Det er SETs vurdering, at en samfundsmæssig værdi på 4 – 11 mio. DKK ekskl. FCR ikke udgør en samfundsmæssig fordel, der kan begrunde en fravigelse af reguleringens hovedregel om, at der ikke kan foretages reservationer i elforsyningsnettet.

12. SET vurderer endvidere, at dette understreges af de skadelige virkninger for konkurrencen på markedet for FRR-A i Danmark på baggrund af den fem-årige aftale mellem Energinet.dk og Statnett.

13. SET vurderer således samlet, at reservationen har negative effekter for konkurrencen på spotmarkedet og konkurrencen på det danske marked for FRR-A, der ikke kan opvejes af de samfundsmæssige gevinster ved reservationen.

INDSTILLING

14. På baggrund af vedlagte sagsfremstilling og vurdering og med henvisning til elforsyningslovens § 73a, stk. 1, systemansvarsbekendtgørelsens § 5, stk. 2 og forordning 714/2009, art. 16, stk. 3 indstilles:

- At Energinet.dks reservation på 100 MW i SK4 ophæves med virkning fra 1. juli 2017.

SAGSFREMSTILLING

15. Reservationer i elforsyningsnettet er som udgangspunkt ikke tilladt. Det fremgår således bl.a. af forarbejderne til elforsyningsloven, at det er en forudsætning for, at det frie elmarked kan fungere, at kapaciteten i elforsyningsnettet udnyttes fuldt ud, så at udbuddet af elektricitet og dermed konkurrencen på markedet er størst mulig. Dette er særligt vigtigt på elforsyningsnettets udlandsforbindelser, som skal sikre, at der kan handles med elektricitet på tværs af landegrænserne. Hvis adgangen til transport af elektricitet begrænses af aftaler om reservation af netkapacitet eller særlige rettigheder for nogle aktører, forstyrres den frie konkurrence.

16. Forudsætningen for, at der alligevel kan foretages reservationer i elforsyningsnettet er, at en række hensyn, herunder hensynet til forsyningssikkerhed, effektivitet, drift og samfundsøkonomi konkret måtte veje tungere end hensynet til den konkurrencemæssige situation og markedets øvrige aktører

17. I denne sag skal Energitilsynet tage stilling til en evaluering af Energinet.dks 5-årige reservation (1. januar 2015 – 31. december 2019) på 100 MW i spotmarkedet i jævnstrøms transmissionforbindelsen SK4 mellem Vestdanmark (DK1) og Norge (NO).

18. Reservationen bruges til overførsel af automatiske sekundære reserver (FRR-A = Frequency Restoration Reserve – Automatic). FRR-A er en automatisk 15-minutters effektregulering med tre funktioner: Frigøre primærreserven; udligne ubalancer, der er for små for regulerkraftaktivering og genoprette den aftalte balance på udlandsforbindelsen mod Tyskland.

19. SK4 bruges også til at købe 10 MW primær reserver til stabilisering af frekvensen (Frequency Containment Reserves – FCR). Primær reserven består af produktions- eller forbrugsenheder, der automatisk reagerer på frekvensændringer i nettet, ved hjælp af frekvensmålere på anlægget. Ved op- eller nedregulering balancerer enhederne udbud og efterspørgsel i nettet, så frekvensen stabiliseres omkring 50 Hz. Leveringen af FCR sker imidlertid ikke gennem den reserverede kapacitet, men kan leveres gennem forbindelsens almindelige kapacitet.

20. Energitilsynet godkendte reservationen i december 2010 bl.a. med et vilkår om, at Energinet.dk skulle evaluere reservationen 1 år efter SK4 var taget i brug med henblik på, at Energitilsynet kunne tage stilling til eventuelle konsekvenser for reserveringen – fx. fortsættelse, andre/yderligere vilkår eller ophævelse. Der var således tale om en midlertidig godkendelse af reservationen. SK4 trådte drift i den 29. december 2014, og Energinet.dk fremsendte den 2. februar 2016 evalueringen til Energitilsynet

21. Baggrunden for evalueringen var bl.a., at der – som ved godkendelsen af Energinet.dks reservation i den elektriske Storebæltsforbindelse – var meget kort tidsmæssig udstrækning mellem Energinet.dks ansøgning om godkendelse af re-

reservationen i SK4 og tilsynets afgørelse. Energinet.dks ansøgning er således dateret 4. oktober 2010 og tilsynets afgørelse 2. december 2010.

22. Energitilsynets praksis omkring reservationer fremgår først og fremmest af tilsynets afgørelse vedrørende reservationen i den elektriske Storebæltsforbindelse. Energitilsynet godkendte i juli 2010, at Energinet.dk reserverede 300 MW i intraday markedet i retning Østdanmark til Vestdanmark i den elektriske Storebæltsforbindelse.

23. Energitilsynet ophævede i oktober 2012 reservationen for i en 2-årig periode med henvisning til, at en evaluering viste, at den realiserede effektivitetsgevinst var væsentlig mindre end den forventede effektivitetsgevinst. Den oprindelige effektivitetsgevinst ved udveksling af manuelle reserver over den elektriske storebæltsforbindelse var opgjort til at kunne udgøre 90 mio. kr./år i 2012, mens den realiserede effektivitetsgevinst blev opgjort til 18 mio. kr. i 2012. Energitilsynet fandt, at den realiserede effektivitetsgevinst ikke var tilstrækkelig stor til at begrunde det betydelige indgreb i markedskræfterne, som en reservation er udtryk for.

24. Energinet.dk påklagede Energitilsynets ophævelse af reservationen i den elektriske Storebæltsforbindelse til Energiklagenævnet, der i juni 2013 stadfæstede tilsynets afgørelse.

BAGGRUND

25. Energistyrelsen godkendte i 2008, at Energinet.dk kunne investere i en udvidelse af den elektriske overførselskapacitet mellem Danmark og Norge – den såkaldte SK4 forbindelse. Det fremgik af Energistyrelsens godkendelse, at denne ikke fritog Energinet.dk for at søge andre nødvendige tilladelser.

26. I forbindelse med Stattnet og Energinet.dks aftale om SK4, blev der også indgået en aftale om levering af FRR-A til Vest-Danmark fra Norge. Aftalen var en integreret del af aftalen om investering i SK4, og skulle medvirke til at sikre en samfundsøkonomisk gevinst i både Danmark og Norge, jf. tabel 1. Aftalen om udveksling af systemydelser var således en integreret del af den business case, der lå til grund for Energinet.dks ejers godkendelse af Energinet.dks investering i SK4 i 2008.

27. Udveksling af systemydelser over udlandsforbindelser kræver en reservation, der kan sikre, at kapaciteten til brug for systemydelserne er til rådighed. Energinet.dk anmeldte i oktober 2010 en reservation på reservere 100 MW i den planlagte SK4 forbindelse med henblik på levering af systemydelser i overensstemmelse med aftalen herom mellem Energinet.dk og Stattnet.

28. Energitilsynet metodegodkendte i december 2010 den fem-årige reservation i spotmarkedet i retning mod Danmark på 100 MW til udveksling af systemydelser i

form af sekundære reserver (FRR-A)¹ i den planlagte Skagerak 4-forbindelse, der skulle tages i brug i 2014. Skagerak 4-forbindelsen ville udvide den eksisterende kapacitet i Skagerak-forbindelsen mellem Danmark og Norge fra 1.000 MW til 1.700 MW (ca. 70 pct.).

29. Energitilsynet fandt, at reservationen ikke var i strid med elforsyningsloven.

30. I business casen i 2008 var gevinsten ved handelen med systemydelser opgjort til ca. 42 mio. kr. pr. år, svarende til 450 mio. kr i 2008-priser for hele forbindelsens levetid på 30 år. Denne gevinst omfattede både handel med FRR-A og FCR.

TABEL 1 | OPRINDELIG SAMFUNDSØKONOMISK VURDERING FRA 2008²

Nutidsværdier i løbende velfærdøkonomiske priser	mio. kr. i 2008	mio. kr. (2015-priser)
Driftsnytte ved energihandel i spotmarkedet	1.892	2.100
Systemtjenester	450	500
Overløb	218	242
Regulerkraft	214	238
Gevinster, i alt	2.774	3.079
Projekterings- og anlægsomkostninger	1.181	1.311
Drift og vedligehold, omkostninger	84	93
Tab i Skagerak 4-forbindelsen	80	89
Interne netforstærkninger*	234	260
Kompensation til Statnet	563	625
Omkostninger, i alt	2.142	2.378
Samlet resultat	632	702

* Nutidsværdien er for interne netforstærkninger med luftledninger, svarende til 25 procent af de samlede omkostninger til netforstærkninger, som er 1.300 mio. kr.

² Værdierne er opgjort i danske kroner

Kilde: Energinet.dks notat af 9. august 2016 (Bilag xx)

31. Ved Energitilsynets behandling af reservationen i 2010, viste samfundsøkonomiske analyser fra Energinet.dk, at den samfundsmæssige værdi af SK4 blev øget, hvis en del af forbindelsens kapacitet i retning Norge til Danmark blev anvendt til udveksling af systemtjenester fremfor at blive stillet til rådighed for spotmarkedet, idet det blev vurderet, at den marginale nytte ved at stille

¹ FRR-A er Automatic Frequency restoration Reserve, der også går under navnet Load Frequency Control (LFC). FRR-A bruges til frekvensgenopretning.

kapacitet til rådighed for udveksling af systemydelser ville være højere end ved at stille kapaciteten til rådighed for spotmarkedet.

32. Udvekslingen af systemydelser skulle endvidere sikre en samfundsøkonomisk gevinst ved SK4 i både Danmark og Norge, idet den væsentligste samfundsøkonomiske gevinst i Danmark kommer fra handel med elektricitet i spotmarkedet, mens den væsentligste samfundsøkonomiske gevinst i Norge kommer fra udvekslingen af systemydelser.

33. Det fremgår af Energitilsynets afgørelse i 2010, at Energinet.dk et år efter den kommercielle idriftsættelse af SK4-forbindelsen skal evaluere reservationen og fremsende en rapport herom til Tilsynet med henblik på, at Energitilsynet kan afgøre hvilke konsekvenser, evalueringen eventuelt skal have for reservationen.

34. Evalueringen skal dels belyse den realiserede samfundsøkonomiske gevinst, dels dokumentere reservationens omfang og anvendelse, herunder at reservationen kun anvendes med henblik på udveksling af sekundære reserver. Tilsynet krævede også, at evalueringen skulle i offentlig høring og at høringssvarene skulle stilles til rådighed for Energitilsynet med henblik på Tilsynets vurdering af evalueringen.

35. SK4 blev taget i drift den 29. december 2014, og Energinet.dk fremsendte den 1. februar 2016 en evalueringsrapport og en sammenfatning heraf til SET sammen med et høringsnotat vedrørende den høring Energinet.dk selv gennemførte i forbindelse med evalueringen (vedlagt som bilag XX). Rapporten har inden fremsendelsen til SET været i høring i perioden 7. december 2015 – 11. januar 2016.

36. Det bemærkes i den forbindelse, at Energinet.dk allerede i efteråret 2015 havde et notat om den påtænkte metodik i evalueringen i høring i branchen, der således havde mulighed for at kommentere de metodiske elementer m.m. forud for udarbejdelsen af evalueringen.

37. SET har efterfølgende bedt Energinet.dk om at opgøre den samfundsmæssige gevinst ved forbindelsen, hvis den skulle anlægges i dag.

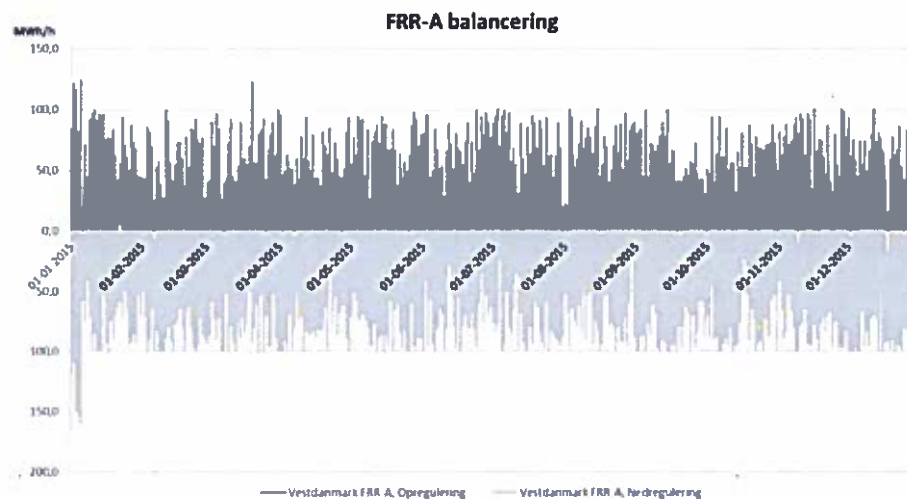
38. SET har endvidere bedt Energinet.dk om at fremsende materiale til yderligere belysning og uddybning af estimaterne for indkøb af FRR-A i Vestdanmark i 2015 som alternativ til de norske leverancer samt omkostninger forbundet med en ophævelse af reservationen (bilag XX).

EVALUERING AF RESERVATIONEN I SK4

RESERVATIONENS OMFANG OG ANVENDELSE

39. Energinet.dk har opretholdt reservationen på 100 MW FRR-A i 8.397 timer ud af 8.760 timer i perioden 1. januar 2015 til 31. december 2015 – dvs. at reservationen har været opretholdt i 96 pct. af tiden i 2015, jf. figur 1. I de resterende 363 timer har der været indkøbt reserver på ekstraordinære auktioner i Vestdanmark (blandt andet som følge planlagt vedligehold på SK4), jf. bilag xx, side xx.

FIGUR 1 | FRR-A BALANCERING (1. JANUAR 2015 – 31. JANUAR 2015)

Kilde: Energinet.dk

40. Reservationen har i 2015 haft en gennemsnitlig udnyttelsesgrad på 21 pct. for både op- og nedregulering. Reguleringen foretages på kvartersniveau, og det kan således være nødvendigt at foretage flere forskellige mængder op- og nedregulering inden for samme time.

41. Energinet.dk oplyser, at en gennemsnitlig udnyttelsesgrad på ca. 20 pct. anses for at være et normalt aktiveringsniveau for FRR-A i Vestdanmark. Det afgørende ved FRR-A regulering er rådigheden i selve driftsøjeblikket, og den samlede energileverance i løbet af en time er derfor ikke et relevant evalueringsparameter.

42. Energinet.dk oplyser endvidere, at reservationen udelukkende anvendes til FRR-A balancering. Reservationens størrelse på 100 MW er fastsat ud fra Energinet.dk's behov for FRR-A, som er begrundet i internationale driftsforpligtelser og aftaler med andre systemansvarlige virksomheder i kontinental Europa.

EVALUERING AF RESERVATIONENS SAMFUNDSMÆSSIGE GEVINST

43. Evalueringen af reservationens samfundsøkonomiske gevinst bygger på en opgørelse af gevinsten ved to scenarier – dels at der anvendes 1.600 MW til spotmarkedet og 100 MW til FRR-A, dels at der anvendes 1.700 MW til spotmarkedet. Det bemærkes for god ordens skyld, at de 1.700 MW er den samlede kapacitet i SK forbindelsen mellem Danmark og Norge, der består af SK1, SK2, SK3 og SK4. Udbygningen med SK4 har som tidligere nævnt bidraget med 700 MW af den nuværende samlede kapacitet.

44. Evalueringen er baseret på beregninger, der viser både den *grænseoverskridende værdi* (samlede dansk/norske effekter) af kapaciteten i SK4 og de særskilte danske effekter. Energinet.dk anfører, at metoden, der er anvendt i evalueringen, er konsistent med både den metode, der anføres i den kommende "Network Code on Electricity Balancing" (den grænseoverskridende værdi af kapaciteten) og med Finansministeriets vejledning om samfundsøkonomiske analyser. Metoden er endelig også konsistent i forhold til de beregninger m.m., der lå til grund for Energitilsynets godkendelse af reservationen i 2010.

45. Sekretariatet bemærker for god ordens skyld, at "Network Code on Electricity Balancing" pt er i komitologiproces i EU. Netværskoden er således hverken vedtaget eller trådt i kraft på nuværende tidspunkt. Netværskoden har status som forordning og indeholder bl.a. de fælles europæiske regler om anvendelse af reservationer.

46. I evalueringen indgår således de faktiske omkostninger til indkøb af FRR-A i Norge i 2015 og estimerede/beregnedede omkostningerne til indkøb af FRR-A i Vestdanmark i 2015 (alternativ omkostning). Estimeringen af de danske priser skyldes, at markedet for FRR-A i Vestdanmark er forsvundet med Energinet.dks aftale om indkøb i Norge i årene 2015 – 2019. Det betyder, at der ikke er faktiske priser for danske producenters levering af FRR-A i 2015.

47. Estimeringen af danske priser for levering af FRR-A i 2015 bygger dels på en omkostningsbaseret tilgang ud fra et produktionsanlægs variable omkostninger, dels på estimering ud fra historiske priser på FRR-A i Vestdanmark i 2014, jf. bilag xx, side xx.

48. I den omkostningsbaserede estimering tages udgangspunkt i et kulfyret kondensanlæg med en virkningsgrad på 40 pct., der er konsistent med beregningerne, der lå til grund for Energitilsynets afgørelse i 2010.

49. Herudover har Energinet.dk gennemført beregningerne for en række andre værktyper (naturgas og elkedler), der i perioder forventeligt ville kunne levere FRR-A billigere end et kulfyret kondensanlæg.

50. Energinet.dk har beregnet den samfundsøkonomiske værdi ved SK4, hvis forbindelsen skulle anlægges i dag. I business casen fra 2008 blev den samfundsmæssige værdi vurderet til ca. 632 mio. kr. ved en levetid på 30 år. I 2016 opgør Energinet.dk skønsmæssigt – med de forudsætninger, der anvendes i 2016 – den samfundsøkonomiske gevinst ved SK4 til ca. 250 mio. DKK med en levetid på 30 år, jf. bilag xx. Det er dog i dag Energinet.dks vurdering, at levetiden er 40 år. Med en 40-årig levetid kan gevinsten opgøres til over 625 mio. DKK.

51. Årsagen til ændringen i vurderingen er, at en række parametre har ændret sig væsentligt. Bl.a. blev SK4 realiseret med en anden teknisk løsning end oprindeligt forudsat og forbindelsen blev øget fra 600 MW i business casen til 700 MW.

52. Energinet.dk har også beregnet den samfundsøkonomiske værdi af reservationen i perioden 1. januar 2015 – 31. januar 2015, jf. tabel 2.

**TABEL 2 | SAMFUNDSØKONOMISK VÆRDI AF RESERVATION, EKSKL. FCR
(1. JANUAR 2015 – 31. DECEMBER 2015)**

	Norge og Danmark (mio. DKK)	Danmark (mio. DKK)
FRR-A reserveomkostninger til Vestdanmark (Estimeret) ¹	103 – 106	
FRR-A reserveomkostninger til Norge (aftale mellem Statnett og Energinet.dk)	-47	
Handelsgevinst FRR-A	56 til 59	28 til 30
Handelsgevinst ved aktivering af FRR-A i Norge (aftale)	+37 ³	
Handelsgevinst ved anvendelse Af 100 MW til FRR-A	92 til 96	28 til 30
Samfundsøkonomisk værdi ved anvendelse af 100 MW i spotmarkedet (estimeret) ²	-18 til -28	-15 til -20
Samfundsøkonomisk værdi ved udveksling Af FRR-A	64 til 78	8 til 14
Leveringskontrakter	-3,6	-3,6
Ekstraordinære auktioner	NA	NA
Samfundsøkonomisk værdi ved udveksling Af FRR-A	61 til 75	4 til 11

¹ FRR-A reserveomkostningerne i Vestdanmark er estimeret ud fra historiske priser baseret på et gennemsnit for de seneste 6 år (106 mio. DKK) og beregnede/omkostningsbaserede hvor et kulbaseret kondensanlæg er prissættende (103 mio. DKK), jf. bilag xx

² Baseret på Nordpool spot beregninger, fundamentalmodel og historiske priser, jf. bilag xx

³ Udregnet som forskellen mellem afregningsprisen i DK1 for opregulering/nedregulering og den norske spotpris – dvs. for opregulering den gennemsnitlige spotprisforskel mellem DK1 og NO2 på 22,8 DKK/MWh plus 100 DKK/MWh (som er tillægget for FRRa aktivering i DK1) = 122,8 DKK/MWh. For nedregulering er beregningen omvendt, dvs. fradraget for levering af nedregulering FRRa (100 DKK/MWh) minus den gennemsnitlige spotprisforskel mellem de to områder (22,8 DKK/MWh) = 78 DKK/MWh. (Nedregulering afregnes lavere end spotprisen da leverandører køber energi tilbage fra TSOen og dermed har en gevinst ved en lavere pris). Begge tal ganges så med antallet af timer på et år (8760) og den gennemsnitlige aktiverede energimængde for FRRa på timebasis (21 MWh/time). Sammenlagt giver dette de 37 mio. kr.

Kilde: Energinet. Dk, jf. bilag xx

Note: * Omkostningerne til ekstraordinære auktioner er kommercielt fortrolig

53. Energinet.dk opgør den skønnede omkostning til indkøb af FRR-A i Vestdanmark i 2015 til 103 – 106 mio. DKK, jf. tabel 2. Herfra trækkes den aftalte pris for indkøb af FRR-A i Norge på 47 mio. DKK, hvilket giver en samlet handelsgevinst på 56 – 59 mio. DKK ved at købe FRR-A i Norge. Den danske del af handelsgevinsten ligger på mellem 28 og 30 mio. kr. ved en lige fordeling af handelsgevinsten mellem Danmark og Norge (dvs. $(103-47)/2=28$ og $(106-47)/2=30$).

54. Samlet giver dette en estimeret gevinst ved udveksling af systemydelse for Danmark på mellem 28 og 30 mio. DKK. Hertil kommer en skønnet gevinst ved udveksling af FCR på ca. 3 mio. DKK². I 2008 blev den tilsvarende gevinst (FRR-A og FCR) opgjort til omkring 47 mio. DKK (i 2015-priser). Den estimerede gevinst ved udveksling af systemydelse i 2015 udgør således ca. 2/3 af estimatet i 2008.

55. Den samfundsøkonomiske gevinst ved reservationen opgøres ved at fratække værdien af alternativ anvendelse af den reserverede kapacitet, jf. at den reserverede kapacitet (100 MW) til udveksling af FRR-A i SK4 kunne have været stillet til rådighed for spotmarkedet. Energinet.dk beregner den samfundsøkonomiske værdi ved en sådan anvendelse af kapaciteten til at ligge mellem 15 og 20 mio. DKK for Danmark, der skal trækkes fra handelsgevinsten ved køb af systemydelse i Norge. Det giver en samfundsøkonomisk værdi af reservationen for Danmark på 4 – 11 mio. DKK (8-14 mio. DKK inkl. FCR). I business casen for 2008 var dette tal 27 mio. DKK (47 – 20 Mio. DKK). Den samfundsøkonomiske værdi er således mere end halveret.

56. Energinet.dk anfører (bilag xx, side xx), at den lavere samfundsnytte ved udveksling af systemydelse i forhold til forventningerne i 2008 først og fremmest skyldes et lavere prisniveau i elmarkedet i Danmark og en deraf afledt lavere estimeret indkøbspris for FRR-A ved køb af reserverne i Vestdanmark.

57. Det bemærkes, at der i beregningerne af den samfundsøkonomiske værdi ved udveksling af systemydelse også indgår omkostninger til leveringsevnekontrakter og ekstraordinære auktioner, jf. tabel 2.

58. Leveringsevnekontrakterne blev introduceret af Energinet.dk med henblik på at sikre, at der var danske leverandører, der kunne få dækket omkostningerne til at opretholde kompetencerne til at levere FRR-A i tilfælde af, at leverancer fra Norge ikke var mulige, eksempelvis ved planlagt vedligehold af SK4, nedbrud m.v. Det bemærkes, at Energitilsynet godkendte Energinet.dks metode til udbud af leveringsevnekontrakter for sekundære reserver (FRR-A) i maj 2015. Leveringsevnekontrakterne og omkostningerne hertil indgik ikke i sammenligningsgrundlaget til den forventede nytte i metodegodkendelsen af reservationen i 2010.

59. Energinet.dk anfører, jf. bilag xx, side xx, at overordnet forventes resultatet for 2015 ikke at ændre sig betydeligt de næste 4 år – bortset fra omkostningerne til leveringsevnekontrakter. Energinet.dk oplyser således, at de faktiske omkostninger til leveringsevnekontrakter er faldet markant ved de auktioner, der er afholdt gennem 2015. Tilsvarende forventes omkostningerne til ekstraordinære auktioner

² Aftalen om levering af FRR-A også indeholder bestemmelser om levering af 10 MW FCR. Leveringen af FCR sker imidlertid ikke gennem den reserverede kapacitet. Gevinsten ved købet af FCR (3,3 mio. kr. for Danmark) er derfor ikke medtaget i opgørelsen. Energinet.dk har oplyst, at leveringen af FRR-A (gennem reservationen) er en forudsætning for, at leverancer af FCR bliver kommercielt interessant for de norske leverandører. Reservationen og leveringen af FRR-A er derfor nødvendig for, at det er kommercielt attraktivt for norske leverandører at investere i de tekniske udstyr, kompetencer m.m., der er nødvendige for at kunne levere såvel FRR-A som FCR. Gevinsten ved levering af FCR bygger således på reservationen og leverancerne af FRR-A.

at falde i forhold til 2015, idet Energinet.dk har observeret, at der er kommet flere leverandører på markedet.

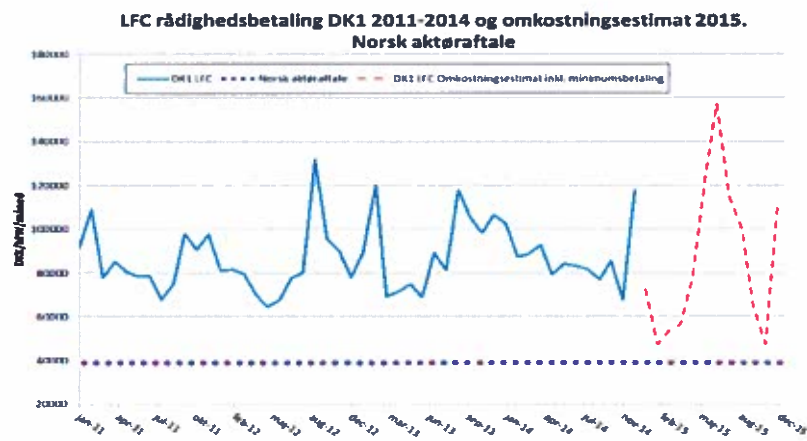
UDDYBNING AF ESTIMATER TIL INDKØB AF FRR-A I VESTDANMARK I 2015

60. Energinet.dk har indsendt materiale til yderligere belysning af omkostningerne til indkøb af FRR-A i Vestdanmark i 2015 samt – i forbindelse hermed - omkostningerne forbundet med en opsigelse af den 5-årige aftale om levering af FRR-A fra Norge i tilfælde af en ophævelse af reservationen.

61. Omkostningerne til indkøb af FRR-A i Vestdanmark belyses dels gennem historiske priser, dels gennem Energinet.dks estimering af forskellige danske værktypers omkostninger ved levering af FRR-A.

62. I figur 3 er de historiske priser for FRR-A i Vestdanmark 2011 – 2014 samt et omkostningsbaseret estimat for 2015 sammenlignet med prisen for levering af FRR-A fra Norge. Omkostningsestimatet bygger på omkostningerne for et kulfyret kondensanlæg med en virkningsgrad på 40 pct., CO₂-betaling, variable drifts- og vedligeholdelsesomkostninger på 17 kr./MWh³ og et dækningsbidrag på 10 kr./MWh.

FIGUR 3 | HISTORISKE PRISER FOR FRR-A 2011- 2014 OG ENERGINET.DKS MODEL- LERING PÅ MÅNEDSBASIS AF EN DANSK MARKEDSPRIS FOR FRR-A I 2015

Kilde: Energinet.dk

Note: 2015 priser

³ Energinet.dk benytter tre typer omkostninger til at udregne en samlet omkostning for indkøb af FRR-A: Variable produktionsomkostninger, omkostninger til nedregulering og omkostninger til opregulering, jf. bilag xx, side xx.

63. De konkrete priser, Energinet.dk betalte i perioden 2011 – 2014 lå markant over den pris, Energinet.dk betaler for levering af FRR-A fra Norge i henhold til den fem-årige aftale, der er indgået. Endvidere ligger Energinet.dks omkostningsbaserede prisestimat også over prisen for norsk FRR-A.

64. Baseret på Energinet.dks omkostningsestimater for levering af FRR-A fra forskellige danske værktyper, jf. evalueringen, er der også foretaget en sammenligning af de historiske priser betalt for dansk leveret FRR-A i perioden 2009 – 2014 og en estimeret pris, jf. tabel 3.

65. I kolonne 1 i tabel 3 er vist de historiske priser, Energinet.dk har betalt for dansk leveret FRR-A i årene 2009 – 2014. I kolonne 2 er vist Energinet.dks estimerede priser for dansk leveret FRR-A i samme periode. Estimeringen bygger på et kombineret varme/el produktionsværks variable omkostninger inkl. et dækningsbidrag. Endelig viser kolonne 3 samme estimerede priser for et kombineret varme/el produktionsværk inkl. en ekstra betaling for minimumsproduktion om sommeren. Ekstrabetalingen skyldes, at et sådant værk normalt ikke vil være produktionsklart, hvis der ikke skal produceres varme – hvilket der stort set ikke skal om sommeren. Hvis et sådant værk skal levere FRR-A i sommermånederne vil prisen derfor være højere, idet man også skal have dækket omkostningerne til at holde værket i gang uden varmeproduktion.

66. Energinet.dks modellering viser, at de omkostningsestimerede danske priser for FRR-A ligger betydeligt under de faktiske historiske priser. I det omfang, de omkostningsestimerede priser udtrykker, hvad der kunne leveres til på et marked med virksom konkurrence, peger resultatet på, at priskonkurrencen på markedet ikke er optimal. SET bemærker dog, at de omkostningsbaserede prisestimerer er behæftet med usikkerhed.

TABEL 3 | SAMMENLIGNING AF HISTORISKE PRISER PÅ DANSK LEVERET FRR-A I VESTDANMARK OG ESTIMEREDE OMKOSTNINGSBASEREDE PRISER FOR FORSKELLIGE DANSKE VÆRKTYPER

	Historisk FRR-A/DKK/ månedsbetaling	Uden betaling for minimums produktion	Ekstra betaling for minimums- produktion	Forskel i procent (Hist. pris/ esti- meret pris inkl. betaling for mini- mumsprod.)
2009	98.568	58.550	62.679	36 %
2010	85.168	69.324	74.932	12 %
2011	85.937	67.947	75.052	13 %
2012	83.217	72.532	87.362	5 %
2013	91.064	86.736	88.074	3 %
2014	87.318	54.785	57.430	34 %

Kilde: Energinet.dk
Note: 2015 priser

OMKOSTNINGER VED EN OPHÆVELSE AF RESERVATIONEN

67. En ophævelse af reservationen vil medføre en række omkostninger for Energinet.dk. Dels vil der skulle betales en bod til de norske leverandører i forbindelse med ophævelsen af den 5-årige leveringsaftale, dels vil der skulle betales for FRR-A fra danske leverandører.

68. I tabel 4 er vist Energinet.dks estimat over omkostninger til dansk FRR-A og bod.

TABEL 4 | BETALINGER FOR FRR-A I VESTDANMARK I TILFÆLDE AF OPHÆVELSE AF RESERVATION

Mio. kr. pr. år	2015	2016	2017	2018	2019
Omkostningsbase- ret estimat for forventet betaling til danske reserver inkl. dækningsbi- drag/år	103 -106	103 -106	103 -106	103 -106	103 -106
Bodsbetaling for opsigelse af norsk kontrakt pr. år	24	24	24	24	24

Kilde: Energinet.dk
Note: 2015-priser

69. Energinet.dk oplyser endvidere, at som følge af konkurrencesituationen for dansk leveret FRR-A i DK1, forventer man, at omkostningerne til indkøb af dansk leveret FRR-A i DK1 reelt vil komme til at ligge på 110 – 130 mio. kr/år. I modsætning hertil fremgår det bl.a. af høringssvarene til Energinet.dks evaluering, at de danske aktører ville kunne levere FRR-A i DK1 til priser, der ligger væsentlig under de estimerede priser, Energinet.dk har beregnet i evalueringen.

HØRING

70. SET har efter modtagelsen af evalueringsrapporten haft denne i offentlig høring i perioden 4. februar 2016 – 1. marts 2016, og udkastet til afgørelse har været i høring i perioden 10. august 2016 – 26. august 2016. SET har efter høringsfristen fundet anledning til at revurdere det juridiske grundlag og den ramme, som evalueringen vurderes ud fra. På den baggrund har SET sendt et revideret udkast til afgørelse i høring i perioden XX –XX decmber 2016.

71. Der er modtaget høringsvar til den anmeldte evalueringsrapport fra DONG, Dansk Energi, Nordjyllandsværket og Statnett, og fra XXXX til nærværende udkast til afgørelse.

72. SET har kommenteret høringsvarene i et høringsnotat (bilag XX.)

VURDERING

73. I denne sag skal Energitilsynet indledningsvis tage stilling til reservationens forenelighed med reglerne i elforsyningslovens §§ 73 og 73a og systemansvarsbekendtgørelsens § 5, stk. 1, jf. § 5, stk. 2, nr. 2. Endvidere skal Energitilsynet tage stilling til Energinet.dks evaluering af reservationen på 100 MW i SK4 til brug for selskabets indkøb af sekundære reserver (FRR-A) – herunder navnlig om forudsætningerne for reservationens opretholdelse er tilstede.

74. SET bemærker i den forbindelse, at Energitilsynet med henvisning til forarbejderne til elforsyningslovens § 24 vurderer, at reservation i transmissionsnettet som udgangspunkt ikke bør forekomme. I særdeleshed bør reservationer mellem to prisområder kun forekomme, hvis det kan påvises, at reservationen er nødvendig, eller der i øvrigt er store fordele ved reservationen.

75. Det fremgår endvidere af forordning 714/2009 om betingelserne for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling mv., at den størst mulige kapacitet på samkørlingslinjerne og/eller de transmissionsnet, der er af betydning for grænseoverskridende strømme, skal stilles til rådighed for markedsdeltagere under hensyntagen til standarderne for sikker netdrift.

76. Energitilsynets vurdering af en reservation bygger således på den konkrete afvejning af hensynene bag reservationen (fx samfundsøkonomi) over for hensynet til den konkurrencemæssige situation og markedsaktørerne.

77. I den forbindelse henvises til den praksis, der er fremkommet siden Energitilsynets godkendelse af reservationen i SK4 i 2010. Det drejer sig om Energitilsynets ophævelse af Energinet.dks reservation i den elektriske Storebæltsforbindelse i 2012 og Energiklagenævnets stadfæstelse heraf i 2013.

RESERVATIONENS FORENELIGHED MED ELFORSYNINGSLØVEN OG BEKENDTGØRELSE OM SYSTEMANSVARLIG VIRKSOMHED OG ANVENDELSE AF TRANSMISSIONSNETTET

78. Energitilsynet fandt i 2010, at reservationen ikke var i strid med reglerne i elforsyningslovens §§ 73 og 73 a, der fastsætter, at priser og betingelser skal fastsættes efter rimelige, objektive, ikke-diskriminerende og gennemsigtige metoder, der er godkendt af Energitilsynet. Reservationen var heller ikke i strid med systemansvarsbekendtgørelsens regler i § 5, stk. 2, nr. 2, der fastslår, at forbuddet mod indgåelse af aftaler om brug af transmissionsnettet, der indebærer reservation af netkapaciteten – jf. bekendtgørelsens § 5, stk. 1 – ikke gælder aftaler, som den systemansvarlige virksomhed indgår med henblik på udveksling af systemtjenester.

79. SET vurderer fortsat – som i 2010 – at reservationen ikke er i strid med reglerne i elforsyningslovens §§ 73 og 73 a og systemansvarsbekendtgørelsens § 5, stk. 1.

80. SET vurderer videre at reservationen er objektiv, idet den er fastsat ud fra Energinet.dks behov for FRR-A.

81. SET vurderer også, at reservationen er rimelig i elforsyningslovens forstand, jf. §§ 73 og 73 a. SET lægger her vægt på, at reservationen og omfanget af denne alene er fastsat i forhold til Energinet.dks behov for FRR-A og reducerer kapaciteten i overførselsforbindelsen marginalt (knap 6 pct. af den samlede kapacitet på 1.700 MW).

82. SET vurderer endelig, at reservationen er transparent og påvirker de danske markedsaktører på en ensartet måde. Det bemærkes særligt i den forbindelse, at kravene i den danske elforsyningslov vedrørende godkendelse af metoder gælder for det danske marked, og der kan ikke nødvendigvis ud fra disse krav, stilles krav om eksempelvis reciprocitet i en reservation.

RESERVATIONENS OMFANG OG ANVENDELSE

83. SET vurderer, at reservationens omfang er i overensstemmelse med godkendelsen i 2010. SET lægger vægt på, at størrelsen af reservationen er fastsat på baggrund af Energinet.dks behov og de internationale driftsforpligtelser og aftaler, Energinet.dk er underlagt.

84. SET vurderer endvidere, at udnyttelsen af reservationen ikke er i strid med godkendelsen i 2010. Reservationen må fastsættes ud fra det stipulerede maksimale behov i kraft af formålet med denne. SET vurderer således, at en udnyttelsesgrad på 21 pct. i gennemsnit, og over 90 pct. i et begrænset omfang (knap 5 pct.) af tiden ikke er i uoverensstemmelse med godkendelsen i 2010.

85. Energinet.dk anfører endvidere, at reservationen udelukkende har været anvendt til FRR-A. SET er ikke i besiddelse af oplysninger, der rejser tvivl herom.

86. SET vurderer således samlet, at reservationens omfang og anvendelse er i overensstemmelse med godkendelsen i 2010.

EVALUERINGENS METODIK M.V.

Gennemsigthed og inddragelse af aktører

87. Energitilsynet pålagde i 2010 Energinet.dk at gennemføre en evaluering af reservationen og at sende evalueringsrapporten i offentlig høring m.m.

88. SET vurderer, at Energinet.dk har gennemført en åben proces med aktiv inddragelse af markedsaktører og interessenter i fastlæggelsen af metodikken i evalueringen, høring af udkast til evalueringsrapporten mv. SET vurderer således, at Energinet.dk har levet op til de krav om gennemsigthed m.m., der blev stillet i forhold til gennemførelsen af evalueringen i Energitilsynets afgørelse i 2010.

Grundlaget for og validitet af samfundsøkonomiske beregninger

89. Den samfundsøkonomiske beregning i evalueringen er baseret på de faktiske priser for FRR-A (og FCR) indkøbt i Norge i 2015 og *beregnet/estimerede* priser for hvad danske leverancer af FRR-A ville have været i 2015.

90. Estimeringen af de danske priser bygger dels på de *historiske priser for FRR-A i Danmark i perioden 2009 – 2014*, dels på *estimering af priserne ud fra en om-*

Kostningsbaseret tilgang baseret på et produktionsanlægs variable omkostninger inkl. dækningsbidrag.

91. SET finder, at der er en usikkerhed om datagrundlaget for priserne på dansk leveret FRR-A i 2015. En sådan usikkerhed er imidlertid ganske naturlig i en situation, hvor der ikke er foretaget danske leverancer af FRR-A i 2015, og hvor der derfor ikke foreligger konkrete markeds- eller kontraktpriser at basere en vurdering på.

92. I relation de historiske priser på dansk leveret FRR-A gælder fx, at aktørernes viden om ophøret af det danske marked for FRR-A kan have påvirket antallet af mulige aktører på markedet, fjernet incitamenterne til at udvikle markedet m.m. kan have givet højere priser for dansk leveret FRR-A frem til 2015. Omvendt kunne et fortsat lukket dansk marked for FRR-A (dvs. uden international konkurrence) i DK1 også i sig selv have en negativ effekt for konkurrencen som kunne påvirke prisniveauet i en opadgående retning.

93. SET vurderer i den forbindelse, at usikkerheden omkring de historiske priser ikke er på et niveau, der i sig selv kan føre til, at den gennemførte evaluering og resultaterne heraf må forkastes.

94. I evalueringen anvender Energinet.dk også en omkostningsbaseret estimering af 2015 priserne med udgangspunkt i et kulfyret kondensværk, men der anvendes også beregninger for 4 andre typer værker – naturgas (uden minimumsproduktion), naturgas (med minimumsproduktion), elkedel (50 DKK/GJ) og elkedel (80 DKK/GJ) til perspektivering.

95. SET vurderer, at det er sagligt at inddrage andre typer værker i estimeringen. Estimeringen afspejler således i et vist omfang udviklingen i antallet af mulige leverandører af FRR-A trods usikkerheden forbundet med at estimere de enkelte værktypers omkostninger.

96. Samlet vurderer SET således, at estimeringen/beregningen af danske priser for FRR-A for 2015 rummer en usikkerhed. SET vurderer imidlertid også, at det er rimeligt, at Energinet.dk anvender de estimerede priser, idet der ikke er holdpunkter for at antage, at usikkerheden er på et niveau, der må føre til, at evalueringens resultater ikke kan danne grundlag for Energitilsynets stillingtagen.

OPGØRELSEN AF DEN SAMFUNDSMÆSSIGE GEVINST I EVALUERINGEN

97. I nedenstående oversigt er resultaterne af evalueringen opsummeret.

OVERSIGT

	Mio. DKK
Samfundsøkonomisk værdi af SK4 ved levetid 30 år	250
Samfundsøkonomisk værdi SK4 forventet i 2008 (Energitilsynets 2010-afgørelse)	632
Handelsgevinst	
Ved FRR-A	28 til 30
Alternativ handelsgevinst i spotmarked	-15 til -20
Gevinst ved udveksling af FRR-A	8 til 14
Leveringsevne kontrakt	- 3,6
Samfundsøkonomisk gevinst ved udveksling af FRR-A	4 til 11
Handelsgevinst udveksling af FCR	3

98. Energinet.dk opgør i dag den samfundsøkonomiske gevinst ved SK4 til ca. 250 mio. DKK ved en forventet levetid for SK4 på 30 år, jf. bilag xx. Det bemærkes, at beregningerne bygger på et 30-årigt tidsperspektiv, der var den forventede levetid for en forbindelse som SK4 i 2008 Energinet.dk har oplyst, at der i dag forventes en levetid på 40 år baseret på de erfaringer, der findes med de eksisterende kabler. En forventet levetid på 40 år vil give en estimeret samfundsøkonomisk gevinst ved SK4 på over 625 mio. DKK, jf. bilag xx.

99. SET bemærker i den forbindelse, at en levetidsforventning på 40 år ikke i sig selv er urimelig, når den baseres på de faktiske erfaringer, der er gjort. I forhold til vurderingen af den samfundsøkonomiske værdi af SK4 vurderer SET dog, at estimerne i 2008 og 2015 må sammenlignes ud fra samme forventede levetid – dvs. 30 år.

100. Energinet.dks evaluering af værdien af udvekslingen af systemydelse i 2015 ligger på 31 – 33 mio. kr. inklusive værdien af udveksling af FCR (28 – 30 mio. DKK ekskl. FCR) for Danmark. For at få *den samfundsmæssige værdi af reservationen* skal værdien af udnyttelsen af reservationens 100 MW i spotmarkedet samt Energinet.dks omkostninger til leveringsevnekontrakter og ekstraordinære auktioner fratrækkes. Dette giver en samfundsmæssig værdi af reservationen på 4 – 11 mio. kr. ekskl. FCR i 2015 (8 – 14 mio. kr. inkl. FCR).

101. Dette skal ses i forhold til, at der i metodegodkendelsen i 2010 var stipuleret en samfundsmæssig værdi på 24 mio. kr. (27 mio. kr. inkl. FCR) ved udveksling af systemydelse. Den opgjorte værdi af udveksling af systemydelse udgør således mellem ca. 1/3 og halvdelen af den forventede – uden særlig hensyntagen til usikkerheden i beregningerne m.m.

102. SET konstaterer på baggrund af den præsenterede evaluering, at den samfundsmæssige værdi af reservationen er af beskedent omfang, og at den realiserede

• samfundsmæssige værdi ligger væsentligt under den forventede værdi ved godkendelsen af reservationen i 2010.

103. Reservationen i SK4 var en del af aftalen om etablering af SK4, og en vurdering af reservationen må – som det også fremgår af Energitilsynets afgørelse i 2010 – også ses i dette lys.

104. Udgangspunktet for Energitilsynets vurdering er imidlertid, at der ikke kan foretages reservationer i elforsyningsnettet, jf. elforsyningslovens § 24 og forarbejderne hertil. Der kan dog under visse omstændigheder foretages reservation. SET skal i forbindelse hermed henvise eksplicit til den praksis, der blev etableret med Energitilsynets ophævelse af Energinet.dks reservation i den elektriske storebæltsforbindelse i 2012 og Energiklagenævnets stadfæstelse heraf i 2013.

105. Det fremgår yderligere af klagenævnets afgørelse, at Energinet.dk kan foretage reservation i eget forsyningsnet, hvis en række hensyn, herunder hensynet til forsyningssikkerhed, effektivitet, drift og samfundsøkonomi konkret måtte veje tungere end hensynet til den konkurrencemæssige situation og markedets øvrige aktører.

106. Der er med Energitilsynets afgørelse i sagen om den elektriske Storebæltsforbindelse og klagenævnets stadfæstelse heraf anlagt en ganske restriktiv praksis for godkendelse af reservationer mellem to prisområder.

107. I relation til reservationen i SK4 vurderer SET konkret, at det forhold, at reservationen var en del af aftalen om etablering af SK4 ikke i sig selv er tilstrækkeligt til at reservationen er nødvendig i elforsyningslovens forstand. Det fremgår således, at det i Energistyrelsens godkendelse af investeringsbeslutningen for SK4, eksplicit fremgår, at godkendelsen ikke fritager energinet.dk fra at søge andre nødvendige tilladelser⁴. SET vurderer endvidere, at der ikke foreligger forsyningssikkerheds-, effektivitets- eller driftsmæssige forhold, der nødvendiggør reservationen. En vurdering af reservationens forenelighed med elforsyningsloven, jf. lovens § 24 og forarbejderne hertil må derfor hvile på, hvorvidt det er godtgjort, at der er tilstrækkeligt store samfundsmæssige fordele ved reservationen til at tilside-sætte reguleringens hovedregel om, at der ikke kan reserveres i elforsyningsnettet.

VURDERING AF KONSEKVENSER FOR KONKURRENCEN OG ANDRE MARKEDSAKTØRER

108. Indledningsvis bemærkes, at det fremgår af Energinet.dks evaluering af reservationen i SK4, at værdien af en alternativ anvendelse af reservationens 100 MW i spotmarkedet kan opgøres til 15 – 20 mio. kr.

⁴ Energinet.dk ansøgte den 22. september 2008 det daværende Klima- og Energiministeriet om tilladelse til etablering af SK4. Ministeriet gav tilladelse til bygning af forbindelsen den 25. august 2010. I ministeriets godkendelse er det nævnt, at godkendelsen ikke fritager Energinet.dk fra at søge andre relevante myndigheders godkendelser.

109. Det bemærkes endvidere, at aftalen mellem Energinet.dk og Statnett om levering af FRR-A til DK1 som udgangspunkt omfatter hele markedet for FRR-A i DK1, og at aftalen har en – i konkurrencemæssig henseende – relativ lang løbetid på 5 år. Det skal endelig bemærkes, at efter SK4s idriftsættelse har Energinet.dk introduceret et marked for leveringsevnekontrakter i DK1 og afholdt en række ekstraordinære auktioner om konkrete leverancer af dansk leveret FRR-A i DK1 til sikring af regulerkraft i de perioder, hvor der ikke kan leveres over SK4.

110. Energitilsynet skal – som førnævnt – konkret afveje hensynet til en reservations samfundsøkonomiske værdi over for hensynet til konkurrencen på markedet situation og andre markedsaktører.

111. Den faktiske eksport fra Danmark til Norge via Skagerrak forbindelsen er vist i tabel 6 baseret på Energinet.dks evaluering og simuleringer for 2015.

TABEL 5 | EKSPORT TIL NORGE VIA SKAGERRAK FORBINDELSEN – 2015

Egenskab på Skagerrak		Fuld eksport til Norge via Skagerrak		
Antal timer		467		
Egenskab på forbindelsen til Tyskland		Ledig importkapacitet fra Tyskland til Jylland		Fuld import fra Tyskland til Jylland
Antal timer		402		65
Pris i DE		105	62	-
Pris i Norgesyd		180 ≤ 213 DKK/MWh	< 180 DKK/MWh	180 ≤ 212 DKK/MWh
Antal timer		220	182	54
				11

Kilde: Energinet.dk

Note: Tabellen er valgt opdelt omkring prisniveauet 180 DKK/MWh da det er det af Energinet.dk anvendte niveaue for de danske kulfyrede kraft værkers marginalomkostning, selvom denne ændrer sig i løbet af året og varierer mellem de enkelte værker.

112. I 2015 har der været 467 timer med fuld eksport til Norge via Skagerrak forbindelsen, hvor eksporten til Norge må antages at kunne have været øget med 100 MW, såfremt reservationen i SK4 ikke havde begrænset kapaciteten.

113. De 402 timer skal deles ud på alle producenter i regionen (DK1 og Tyskland), da der er i disse timer er ledig importkapacitet fra Tyskland til Jylland. I de resterende 65 timer er der fuld import mellem Tyskland og Jylland og det er derfor alene de danske producenter, der kunne have udnyttet den reserverede kapacitet i disse timer.

114. I relation til priserne viser Energinet.dks beregninger, at den gennemsnitlige norske spotpris ligger på 167 DKK/MWh i 402 timer. Beregningerne viser endvidere, at prisen i 54 timer (af de 65 timer, hvor det alene er danske producenter, der kunne have udnyttet den reserverede kapacitet) er højere end den beregnede marginalomkostning på et kulfyret dansk kraftværk (180 Dkk/MWh), som Energinet.dk har beregnet og som indgår i evalueringen.

115. I tabel 5 er priserne vist i intervallet 180 DKK/MWh – 213 DKK/MWh. Når gennemsnitsprisen alligevel er så lav som 167 DKK/MWh skyldes det, at der er en del af timerne, hvor spotprisen er tæt på 0.

116. Endelig har Energinet.dk oplyst, at der er 350 timer i 2015, hvor den norske spotpris er højere end 220 DKK/MWh. I alle disse timer er Skagerrak-forbindelsen ikke fuldt udnyttet, og reservationen har derfor ikke udgjort en konkret begrænsning for markedsaktørerne

117. SET vurderer, at reservationen konkret udgør en begrænsning af markedsadgangen for aktørerne i spotmarkedet, idet reservationen begrænser den kapacitet, der er til rådighed for markedet. Den konkrete begrænsning for aktørerne i 2015 må efter de foreliggende oplysninger anses for at være relativt begrænset, men det vil ændre sig løbende såvel i de enkelte år som over en årrække afhængig af udviklingen på spotmarkedet osv.

MARKEDET FOR FRR-A

118. Udover de nævnte effekter for markedsaktørerne omkring udveksling/handel med elektricitet mellem Danmark og Norge, er der også effekter relateret til Energinet.dks køb af FRR-A i Norge.

119. I evalueringen er prisen for et dansk indkøb af FRR-A i 2015 estimeret til mellem 103 mio. DKK (omkostningsbaseret estimat) og 106 mio. DKK (gns. historiske priser), jf. bilag xx, side xx (ENDK evaluering). Estimaterne udtrykker den omsætning på FRR-A de danske producenter kunne forventes at ville have haft, hvis Energinet.dk fortsat havde indkøbt FRR-A i Danmark. Nettotabet for de danske producenter udgøres af den tabte omsætning minus de omkostninger, der ville have været forbundet med at producere og levere FRR-A.

120. Det bemærkes, at der, som førnævnt, er en del usikkerhed i estimaterne. Det bemærkes yderligere, at det fremgår af høringsvarene fra DONG og Dansk Energi, at danske leverandører ville have kunnet levere FRR-A til priser væsentligt under Energinet.dks estimater. Lægges dette til grund vil tabet som følge af bortfaldet af det danske FRR-A marked selvsagt være mindre. SET vurderer dog, at det er rimeligt at se på den estimerede værdi, som er indeholdt i evalueringen således, at der er parallelitet mellem beregningerne og således, at tabet som følge af bortfaldet af det danske FRR-A marked ikke undervurderes.

121. I relation til den konkurrencemæssige effekt af reservationen skal SET endelig pege på, at introduktionen af norsk FRR-A på det danske marked i sig selv må antages at kunne have positive effekter for konkurrencen på det danske marked for FRR-A.

122. Imidlertid er leveringen af norsk FRR-A bundet op i en 5-årig leveringsaftale, og en så lang aftaleperiode medfører, at markedet for FRR-A i DK1 i praksis er låst i aftaleperioden. Markedsaktører uden for leveringsaftalen er dermed afskåret fra at deltage i markedet, og – mere væsentligt – incitamenterne til investering, innovation, effektivisering m.m. forsvinder eller mindskes kraftigt til skade for den langsigtede konkurrencesituation på markedet. I konkurrencemæssig henseen-

de vurderer SET således, at aftaleperioden på 5 år er problematisk for konkurrencen og udviklingen af det danske reservemarked.

ANDRE FORHOLD

123. Leveringen af FRR-A over SK4 sker i henhold til en 5-årig kontrakt, Energinet.dk har indgået med Statnett. Det følger af kontrakten, at Energinet.dk vil skulle betale en bod på 24 mio. kr./år hvis kontrakten ophæves, hvilket vil være en konsekvens af et eventuelt bortfald af reservationen. En ophævelse af reservationen vil således betyde, at Energinet.dk skal indkøbe FRR-A i Danmark til de priser, der kan opnås her, og samtidig betale boden på 24 mio. kr./år i kontraktens resterende løbetid – dvs. til og med 2019.

124. SET vurderer imidlertid, at dette forhold ikke sig selv kan have afgørende betydning for vurderingen af reservationen. Energinet.dk indgik således en kommerciel aftale om norsk levering af FRR-A i 2008 med viden om, at effektivering af aftalen ville kræve en reservation, som der ikke forelå godkendelse af. Energitsynet modtog og behandlede ansøgningen om godkendelsen af reservationen i 2010.

SAMLET VURDERING

125. Samlet vurderer SET, at:

- At reservationen ikke er i strid med elforsyningslovens regler, jf. elforsyningslovens §§ 73 og 73a eller systemansvarsbekendtgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 5, stk. 1 og § 5, stk.2,
- reservationens omfang og anvendelse er i overensstemmelse med godkendelsen i 2010,
- Energinet.dk har gennemført evalueringen af reservationen i overensstemmelse med de krav om aktørinddragelse m.m. som Energitsynet stillede i forbindelse med godkendelsen af reservationen i 2010,
- de beregninger som Energinet.dk har foretaget af den isolerede samfundsmæssige værdi af reservationen er præget af del usikkerhed, men at det er rimeligt at anvende disse, såfremt usikkerheden indgår i den samlede vurdering. Der foreligger konkrete danske priser for levering af FRR-A for en længere årrække og der er ikke oplysninger, der afgørende svækker Energinet.dks forudsætninger omkring estimer af de anvendte omkostningsbaserede priser,
- der foreligger ikke oplysninger, der i tilstrækkelig grad kan begrunde, at reservationen er nødvendig i forhold til forsyningssikkerhed, effektivitet eller drift,
- den samfundsmæssige værdi af reservationen ligger væsentligt under det forventede ved Energitsynets godkendelse af reservationen i 2010. I lyset af den praksis, der er fastlagt med Energitsynets afgørelse i 2012 om ophævelse af reservationen i den elektriske storebæltsforbindelse og Energiklagenævnets stadfæstelse heraf, kan den relativt beskedne samfundsmæssige værdi af reservationen ikke begrunde en opretholdelse af reservationen. Der foreligger således ikke tilstrækkeligt store samfundspøkonomiske fordele ved reservationen, der kan begrunde en fravigelse af lovgivningens hovedregel om, at der ikke kan foretages reservationer i elforsyningsnettet – i særdeleshed ikke i

- forbindelser mellem to prisområder. Der tages herved også hensyn til den usikkerhed, der er i beregningerne,
- reservationen har negative effekter for konkurrencen – dels på spotmarkedet, dels og navnlig på markedet for FRR-A.
 - det forhold, at reservationen var en del af aftalen om etablering af SK4 kan i det konkrete tilfælde ikke i sig selv opveje vurderingen af den samfundsøkonomiske værdi af reservationen.

126. SET vurderer således samlet, at der ikke er dokumenteret tilstrækkeligt store samfundsøkonomiske gevinster ved Energinet.dks reservation i SK4. Det indebærer, at reservationen må ophæves.

127. En ophævelse af reservationen indebærer, at der skal genetableres et dansk marked for FRR-A m.m. Med henblik på at sikre tid hertil, vurderer SET at reservationen bør ophøre 1. juli 2017.

RETSGRUNDLAG

128. I det følgende gennemgås de bestemmelser i love og bekendtgørelser m.m., der har betydning og relevans for bedømmelsen af evalueringen af reservationen i SK4.

129. Lov om Energinet.dk⁵

Det følger af § 2, stk. 2, at

Energinet.dk's formål er at sikre en effektiv drift og udbygning af den overordnede infrastruktur på el- og gasområdet og at sikre åben og lige adgang for alle brugere af nettene.

130. § 4 vedrører krav for etablering af nye transmissionsnet:

§ 4. Etablering af nye transmissionsnet og væsentlige ændringer i bestående net kan ske, hvis der er et tilstrækkeligt behov for udbygningen, herunder at udbygningen sker med sigte på øget forsyningssikkerhed, beredskabsmæssige hensyn, skabelse af velfungerende konkurrencemarkeder eller indpasning af vedvarende energi, eller hvis projektet er nødvendigt til opfyldelse af pålæg i medfør af stk. 6.

Stk. 2. Udbygning i henhold til stk. 1 skal forinden påbegyndelse være belyst i en plan, som samtidig skitserer det fremtidige behov for transmissionskapacitet. Planen skal indsendes til klima- og energiministeren, inden udbygning i henhold til stk. 1 kan påbegyndes. Udbygning kan tidligst påbegyndes 6 uger efter planens indsendelse.

Stk. 3. Klima- og energiministeren kan bestemme, at udbygningen i henhold til stk. 1 kræver godkendelse af klima- og energiministeren.

.....

131. Det fremgår af § 12, at

§ 12. Energinet.dk og virksomhedens helejede datterselskaber skal i deres interne regnskabsføring med henblik på at undgå forskelsbehandling, krydssubsidiering og konkurrenceforvridning

1) føre separate regnskaber for hver af deres elektricitetsrelaterede og naturgasrelaterede aktiviteter, herunder drift af systemansvarlig virksomhed, transmissions- distributions- og lagervirksomhed.

⁵ Bekendtgørelse af lov om Energinet.dk, LBK nr. 224 af 16/03/2009.

2) specificere indtægter fra ejerskab af transmissions- og distributionsnet samt lagerfaciliteter.

132. BEK om økonomisk regulering af Energinet.dk⁶

§ 12. Energinet.dk kan i priserne for de aktiviteter, der varetages i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet.dk, indregne nødvendige omkostninger ved effektiv drift og nødvendig forrentning af kapital, jf. stk. 2.

133. Elforsyningsloven⁷

134. Formålet med elforsyningsloven (EFL) defineres i § 1:

§ 1. Lovens formål er at sikre, at landets elforsyning tilrettelægges og gennemføres i overensstemmelse med hensynet til forsynings-sikkerhed, samfundsøkonomi, miljø og forbrugerbeskyttelse. Loven skal inden for denne målsætning sikre forbrugerne adgang til billig elektricitet og fortsat give forbrugerne indflydelse på forvaltningen af elsektorens værdier.

Stk. 2. Loven skal i overensstemmelse med de i stk. 1 nævnte formål særligt fremme en bæredygtig energianvendelse, herunder ved energibesparelser og anvendelse af kraftvarme, vedvarende og miljøvenlige energikilder, samt sikre en effektiv anvendelse af økonomiske ressourcer og skabe konkurrence på markeder for produktion og handel med elektricitet.

135. I § 6, stk. 4 fremgår det, at de kollektive elforsyningsvirksomheders ydelser skal stilles til rådighed på gennemsigtige, objektive, rimelige og ikke-diskriminerende vilkår:

Kollektive elforsyningsvirksomheder samt forsyningspligtige virksomheder, for så vidt angår deres forsyningspligtighed, skal stille deres ydelser til rådighed for forbrugerne på gennemsigtige, objektive, rimelige og ikke-diskriminerende vilkår.

136. § 6, stk. 4 gælder også for Energinet.dk, da Energinet.dk hører ind under definitionen af kollektive elforsyningsvirksomheder, jf. § 5, stk. 1, nr. 10:

Kollektiv elforsyningsvirksomhed: Offentlig eller privatejet elforsyningsvirksomhed med bevilling samt elforsyningsvirksomhed, der

⁶ Bekendtgørelse nr. 965 af 21. september 2006

⁷ Bekendtgørelse af lov om elforsyning, jf. LBK nr. 516 af 20/05/2010.

varetages af Energinet.dk eller denne virksomheds helejede datterselskaber i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet.dk, som på offentligt regulerede vilkår har til formål at udføre aktiviteter som net-, transmissions-, eller systemansvarlig virksomhed.

137. Kravet om objektivitet, gennemsigtighed, rimelighed og ikke-diskrimination er i øvrigt et grundlæggende princip, der går igen i en lang række af lovens bestemmelser.

138. Det fremgår af § 24, at

§ 24: *Enhver har ret til at anvende det kollektive elforsyningsnet til transport af elektricitet imod betaling.*

Stk. 2. *Kollektive elforsyningsvirksomheder må ikke forskelsbehandle brugere af systemet eller kategorier af brugere eller begunstige egne selskaber eller ejere.*

Stk. 3. *Med henblik på at sikre den fulde udnyttelse af kapaciteten i det kollektive elforsyningsnet kan klima- og energiministeren fastsætte regler om adgangen til at indgå aftaler om reservation af netkapacitet. Klima- og energiministeren kan endvidere fastsætte regler om, at eksisterende aftaler om reservation af netkapacitet skal administreres på en måde, som sikrer den fulde udnyttelse af kapaciteten i det kollektive elforsyningsnet.*

139. § 5, stk. 1, nr. 15 definerer systemansvarlig virksomhed som:

"Systemansvarlig virksomhed: Virksomhed, der har det overordnede ansvar for at opretholde forsyningsikkerhed og en effektiv udnyttelse af et sammenhængende elforsyningsystem"

140. Det følger af § 31, stk. 1 og 2, at Energinet.dk bl.a. skal bidrage til at sikre de bedst mulige betingelser for konkurrence:

§ 31. *Energinet.dk skal ved udførelsen af sine opgaver bidrage til at sikre, at der skabes de bedst mulige betingelser for konkurrence på markeder for produktion og handel med elektricitet, jf. § 1, stk. 2.*

Stk. 2. *Energinet.dk kan stille vilkår for brugernes adgang til at benytte virksomhedens ydelser. Disse vilkår skal være objektive, ikke-diskriminerende og offentligt tilgængelige og kan vedrøre*

3) *forhold, som bidrager til at sikre bedst mulig konkurrence for produktion og handel med elektricitet."*

141. Det følger af § 27 a, at Energinet.dk er ansvarlig for forsyningsikkerheden.

§ 27 a. *Energinet.dk er ansvarlig for forsyningsikkerheden og skal for at opfylde denne forpligtelse*

1) opretholde den tekniske kvalitet og balance inden for det sammenhængende elforsyningssystem og

2) sikre tilstedeværelsen af en tilstrækkelig produktionskapacitet i det sammenhængende elforsyningssystem.

Stk. 2. Energinet.dk kan til varetagelsen af sine forpligtelser i stk. 1 indhente nødvendige oplysninger hos brugerne af nettet."

142. Det fremgår af EFLs § 73, at:

"§ 73. De kollektive elforsyningsvirksomheders prisfastsættelse af deres ydelser efter §§ 69-72 skal ske efter rimelige, objektive og ikke-diskriminerende kriterier i forhold til, hvilke omkostninger de enkelte køberkategorier giver anledning til. Prisdifferentiering på baggrund af en geografisk afgrænsning er kun tilladt i særlige tilfælde.

Stk. 2. De kollektive elforsyningsvirksomheder skal offentliggøre tariffer og betingelser for brug af elnettet".

143. Det ses endvidere af EFL om Energitilsynets godkendelse af metoder:

§ 73 a. Priser og betingelser for anvendelse af transmissions- og distributionsnet fastsættes af de kollektive elforsyningsvirksomheder efter offentliggjorte metoder, som er godkendt af Energitilsynet.

144. Af bemærkningerne til § 73 a følger det, at

"formålet er at sikre, at metoderne er i overensstemmelse med EFLs bestemmelser. Der skal blandt andet redegøres for, hvilke overvejelser, der ligger bag forskelle i tariffer som følge af forbrugeres og netbrugeres forskellige karakteristika." og videre "Forpligtelsen til at anmelde de metoder, der anvendes til at beregne eller fastsætte betingelser og vilkår for adgang til transmissionsnet, omfatter også metoder til at beregne eller fastsætte betingelser og vilkår for tilvejebringelse af balanceringsydelser, jf. direktivets artikel 11. Når der, i modsætning til direktivet, ikke fastsættes en særskilt bestemmelse i loven herom, skyldes det, at balanceringsydelser er en integreret del af den systemansvarlige virksomheds opgaver og således kan betragtes som omfattet af stk. 1."

145. Det fremgår af § 77, at

"Hvis Energitilsynet finder, at priser og leveringsbetingelser må anses for at være i strid med bestemmelserne i denne lov, kan tilsynet give pålæg om ændring af priser og betingelser."

146. Bekendtgørelsen om systemansvarlig virksomhed og anvendelse af transmissionsnettet⁸ (2011)

147. Det følger af § 3:

"§ 3. Energinet.dk skal offentliggøre informationer indenfor virksomhedens ansvarsområde, der kan have betydning for prisdannelsen på elmarkedet."

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte informationer skal være tilgængelige for alle brugere og potentielle brugere af det kollektive elforsyningsnet.

148. § 4 fastsætter, at:

"§ 4. Energinet.dk er teknisk og økonomisk ansvarlig for dækning af nettab i den del af transmissionsnettet, der er stillet til rådighed for Energinet.dk."

149. § 5 fastsætter, at:

"§ 5. Indgåelse af aftaler om brug af transmissionsnettet, der indebærer reservation af netkapaciteten, er ikke tilladt.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for følgende aftaler:

1) Aftaler, der indgås i forbindelse med brugen af transmissionsforbindelser, der forbinder andre sammenhængende elforsynings-systemer, hvor der ikke er mindst samme adgang til benyttelse af det kollektive elforsyningsnet, eller hvor forskelle i reglerne for elmarkedets tilrettelæggelse mellem systemområder nødvendiggør en særlig håndtering af brugen af transmissionsnettet.

2) Aftaler som den systemansvarlige virksomhed indgår med henblik på varetagelse af systemtjenester.

150. Det følger af § 5, stk. 2, nr. 2, at stk. 1 ikke gælder "Aftaler som den systemansvarlige virksomhed indgår med henblik på varetagelse af systemtjenester."

151. § 6 fastsætter, at:

"§ 6. Parter som, i medfør af § 5, stk. 2, har reserveret netkapacitet, skal medvirke til, at netkapaciteten udnyttes fuldt ud.

Stk. 2. Parter i aftaler som nævnt i stk. 1, samt brugere af det kollektive elforsyningsnet, skal efter regler fastsat af Energinet.dk, jf. elforsyningslovens § 27c, stk. 2, anmelde planer for udnyttelse af netkapaciteten til Energinet.dk, således at Energinet.dk efterfølgende har mulighed for at tilbyde uudnyttet og ledig kapacitet til anden side, eksempelvis via elbørs-, elspot- og regulerkraftmarkeder.

⁸ BEK nr. 891 af 17/08/2011

Stk. 3. De regler, som Energinet.dk fastsætter i medfør af stk. 2, skal være tilgængelige for brugere og potentielle brugere af det kollektive elforsyningsnet. Reglerne skal anmeldes til Energitilsynet.

Stk. 4. Klager over regler, som Energinet.dk fastsætter efter stk. 2, kan indbringes for Energitilsynet. Energitilsynet kan give pålæg om ændring af reglerne."

152. Forordning 714/2009 om betingelserne for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling m.m.

153. Det følger af præamblen (nr. 25), at de nationale myndigheder (bl.a. Energitilsynet) skal sørge for, at denne forordnings bestemmelser og de retningslinjer, som vedtages på grundlag af den, overholdes.

154. Artikel 15, stk. 3 omhandler offentliggørelse af ledig kapacitet:

Transmissionssystemoperatørene offentliggør overslag over den ledige overførselskapacitet for hver enkelt dag, herunder ledig overførselskapacitet, der allerede er reserveret.

Disse overslag offentliggøres på bestemte tidspunkter forud for transportdatoen og skal under alle omstændigheder indeholde ugentlige og månedlige forudberegninger såvel som en kvantitativ beskrivelse af den ledige kapacitets forventede pålidelighed.

155. Artikel 16 omhandler de almindelige principper for håndtering af kapacitetsbegrænsninger:

1. Problemer med kapacitetsbegrænsninger i nettet skal behandles med markedsbaserede løsninger, der udelukker forskelsbehandling og giver de berørte markedsdeltagere og transmissionssystemoperatører effektive økonomiske signaler. Problemer med kapacitetsbegrænsninger i nettet skal fortrinsvis løses ved hjælp af ikke-transaktionsbaserede metoder, dvs. metoder, der ikke indebærer et valg mellem de enkelte markedsdeltageres kontrakter.

2. Transaktionsindskrænkende procedurer må kun benyttes i nøds-tilfælde, hvor transmissionssystemoperatøren skal handle hurtigt, og hvor belastningsomfordeling eller modkøb ikke er mulige. Sådanne procedurer skal anvendes uden forskelsbehandling.

Bortset fra force majeure-tilfælde skal markedsdeltagere, der har fået tildelt kapacitet, have kompensation for enhver indskrænkning heraf.

3. Den størst mulige kapacitet på samkøringslinjerne og/eller de transmissionsnet, der er af betydning for grænseoverskridende strømme, skal stilles til rådighed for markedsdeltagerne under hensyntagen til standarderne for sikker netdrift.

4. Markedsdeltagerne meddeler i god tid forud for det relevante tidsrum de pågældende transmissionssystemoperatører, om de har til hensigt at anvende den tildelte kapacitet. Tildelt kapacitet, der ikke udnyttes, skal tilbageføres til markedet på en åben, gennemsigtig måde uden forskelsbehandling.

5. Transmissionssystemoperatørerne skal, så vidt det er teknisk muligt, dirigere modsatrettede elektricitetsstrømmes kapacitetsbehov gennem den samkøringslinje, hvor der er kapacitetsproblemer, for at udnytte denne linjes kapacitet mest muligt. Transaktioner, der afhjælper kapacitetsbegrænsningerne, må aldrig afvises; der tages dog fuldt hensyn til netsikkerheden.

6. Indtægter fra tildeling af samkøringslinjer benyttes til følgende formål:

a) sikring af, at den tildelte kapacitet står til rådighed og/eller

b) bevarelse eller forøgelse af samkøringslinjernes kapacitet gennem netinvesteringer, især i nye samkøringslinjer.

Hvis indtægterne ikke kan benyttes effektivt til formålene i første afsnit, litra a) og/eller b), må de, med forbehold af de pågældende medlemsstaters regulerende myndigheders godkendelse, benyttes med et maksimumsbeløb, der fastsættes af disse regulerende myndigheder som en indtægt, der skal tages i betragtning af de regulerende myndigheder, når de skal godkende metoden for beregning af nettariffer og/eller for fastsættelsen af nettariffer.

Resten af indtægterne indsættes på en separat intern konto, indtil de kan benyttes til formålene i første afsnit, litra a) og/eller b). Den regulerende myndighed underretter agenturet om den godkendelse, der er omtalt i andet afsnit.

